

Cultura d'estiu

No fa tants anys encara, potser un parell de generacions, l'estiu era una estació com les altres de l'any, però amb molta més calor. La major part del veïnat, urbà i rural, continuava dedicant-se a les activitats habituals, i en el cas de la gent rural o agrària amb molta més intensitat que a l'hivern: l'estiu era temps de segar, de collir i de veremar, i els hi anava el menjar de la resta de l'any, de manera que poca broma i poques vacances.

Això de les vacances només s'ho podia permetre alguna poca gent urbana i benestant: agafaven el tren, s'instal·laven en una estació de mar o de muntanya, i miraven de passar una temporada sense fer absolutament res. Les mares prenien les aigües, els xiquets prenien l'aire i el sol, i les senyoretetes i el seus possibles pretendents s'avorrien d'una manera persistent i sòlida. Quant a la gent de les ciutats que no eixia del barri, prenien apaciblement la fresca al final del dia, i a tot estirar feien una setmana de festes a base de coets i de ball de platja.

Però llavors vingué el turisme dit de masses. Que no consisteix en les ganes de viatjar, il·lustrar-se i veure món, sinó en les ganes de passar un mes o dos fora de casa, si pot ser a la vora de la mar i on faça molt de sol i molta calor. I en la necessitat bàsica de participar de les vacances universals. Vull dir que la gent, ja fa anys, estiuja a la força, canvia a la força el pis de la ciutat per l'apartament de la platja, es deixa dur per l'íntim i profund impuls de remullar-se i de torrar-se al sol. El mal, però, és que aquestes nobles activitats no poden omplir les vint-i-quatre hores del dia, i bé cal inventar alguna cosa per mantenir entretingut el personal, i si pot ser que es gasten algun duro suplementari. Així van nàixer els bars i barets de tota espècie, les discoteques de platja, els concursos de cançons i altres competicions com ara les de cuixa i ma-

mella, imitacions d'orgies romanes, sopars grotescament medievals i altres notables invents de la imaginació empresarial. Però tampoc no n'hi ha prou: ja podeu posar festivals de folkloriques, patxangues i *xiringuitos*, que sempre hi ha qui demana més. El que no havia pensat ningú, en el turisme antic, és que la cultura podia formar part de les diversions de l'estiu.

Crec que la primera idea la van tenir els qui es quedaven a la ciutat i no sabien què fer en fer-se fosc. Consistoris municipals molt assenyats van cavil·lar que entre prendre la fresca al carrer i prendre la fresca escoltant un concert en un jardí, sempre hi hauria clientela per a la segona opció. S'ho van combinar també amb un ministeri de Madrid, i van inventar allò dels *Festivals de España*, que mantenia entretingut el personal urbà en les nits de més calor, i de passada donava un vernís de prestigi a l'"oferta turística" de cara a l'estranger. La cosa no era massa perillosa mentre no passava d'això, a banda que als altres països d'Europa feien més o menys el mateix: festivals de música, festivals de dansa i festivals de teatre. Fet i fet, els d'ací s'ho van copiar dels de fora, com sol passar.

Després, però, el perill s'ha fet real: els municipis, diputacions, conselleries i mi-

nisteris de per ací, més tota una escampada dels seus equivalents per tot Europa, s'han ficat al cap d'embotir en dos mesos de calor allò que sovint no són capaços

de repartir racionalment en deu mesos de fred o temps normal. No sé del cert si deuen pensar que la calor desperta una fam voraç per al teatre i la música, o si pensen que més val atipar la clientela durant l'estiu, que deu resultar més barat. O potser creuen que a l'estiu ningú no treballa de dia, i per això es pot consagrar als concerts nocturns. O és que qui treballa de veritat a l'estiu —a més del personal d'hostaleria— són els actors, músics i cantants, i a l'hivern fan mitges vacances. No ho entenc massa. Perquè una cosa és aprofitar el clima benigne i poder muntar espectacles en llocs oberts, cosa que no es pot fer a l'hivern, i una altra és concentrar massivament festivals d'això i d'allò tant a les ciutats semi-desertes com als llocs de màxima espessor turística. El cas és que la clientela turística difícilment acudeix en massa a la cultura: en definitiva, ells han vingut a una altra cosa. Ni és estrany, si bé es mira, que les institucions organitzadores hagen de regalar tantes "invitacions", ni que, segons a quins actes, la major part dels assistents ni siguin precisament turistes ni gent del poble corrent.

També pot passar que això d'organitzar tanta cosa a l'estiu, tant de teatre, cançó, jazz, guitarra, dansa i música, deixi els organitzadors i les institucions en un doble estat: de satisfacció (ja han fet el que tocava), i de cansament total. Per tant, d'octubre a juny, a resposar i a recuperar forces: ni festivals de teatre, ni de guitarra, ni de jazz ni de res. La cultura-espectacle, per a l'estiu, que així formarà part dels atractius de la costa. O de la muntanya, si cal.

Joan F. Mira